

DE BRUSSELAARS EN DE DIGITALE WERELD

Editie 2024

COLOFON

Auteur

Roger Kalenga-Mpala - BISA
Naamsestraat 59 – 1000 Brussel

Realisatiedatum

april 2024

Contact

bisa@perspective.brussels

INLEIDING

In een steeds meer digitale maatschappij is het **gebruik van het internet**, geconnecteerde toestellen, sociale netwerken **en andere digitale tools niet meer weg te denken uit het dagelijkse leven van de Brusselaars**. Ze doen er zeer vaak een beroep op om onlinediensten te gebruiken (bankieren, e-commerce, e-government enz.), om informatie te vinden en mee te delen, om een baan te zoeken of hun werk te doen, om een opleiding te volgen enz.

Maar de **ongelijkheid in de toegang tot en het gebruik van de digitale technologieën** blijft bestaan. Mensen die geen toegang hebben tot deze technologieën of die moeilijkheden ondervinden met het gebruik ervan, worden getroffen door **de zogeheten digitale kloof** of door **digitale ongeletterdheid**.

In deze context heeft het Brussels Hoofdstedelijk Gewest het **Plan voor digitale toegankelijkheid 2021-2024** ingevoerd. Dit plan heeft tot doel **zoveel mogelijk Brusselaars toegang te verlenen tot digitale tools en diensten en hun digitale vaardigheden te verbeteren**, om de ongelijkheid in dit domein te bestrijden.

Een van de vele acties van het plan is de **invoering van een jaarlijkse barometer** die het mogelijk maakt om **de toegankelijkheid van de Brusselaars tot digitale tools en diensten te kwantificeren**.

Om aan die vraag te voldoen, heeft het Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse (BISA) van perspective.brussels deze jaarlijkse publicatie opgesteld. Ze bevat de belangrijkste indicatoren met betrekking tot de drie dimensies die het mogelijk maken de toegankelijkheid van de Brusselaars tot digitale tools en diensten te analyseren, namelijk:

- de toegang tot internet,
- het internetgebruik,
- de digitale vaardigheden.

De indicatoren worden in de vorm van grafieken voorgesteld en de publicatie vergelijkt ook de situatie in het Brussels Gewest met die in de andere twee gewesten en in België. Daarnaast worden toelichtingen gegeven om het gebruik en de interpretatie van de indicatoren te vergemakkelijken.

De in deze publicatie gebruikte gegevens zijn afkomstig van de enquête naar het ICT-gebruik bij huishoudens. Deze enquête wordt jaarlijks georganiseerd door Statbel (Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium). Ze wordt gehouden onder Belgische private huishoudens met ten minste één persoon tussen 16 en 74 jaar oud. Het hoofddoel van deze enquête is het opstellen van statistieken en indicatoren over het gebruik van ICT, internet en e-government door huishoudens en individuen, alsook over hun digitale vaardigheden, vergelijkbaar op internationaal niveau. De vragenlijst van deze enquête wordt regelmatig herzien om met name rekening te houden met de recente technologische en beleidsevoluties op dit gebied.

De editie 2024 van de publicatie "De Brusselaars en de digitale Wereld" maakt gebruik van de resultaten van de enquête van 2023. Deze enquête is gebaseerd op een steekproef van 6.298 personen van 16 tot 74 jaar die in België wonen, onder wie 770 personen in het Brussels Gewest.

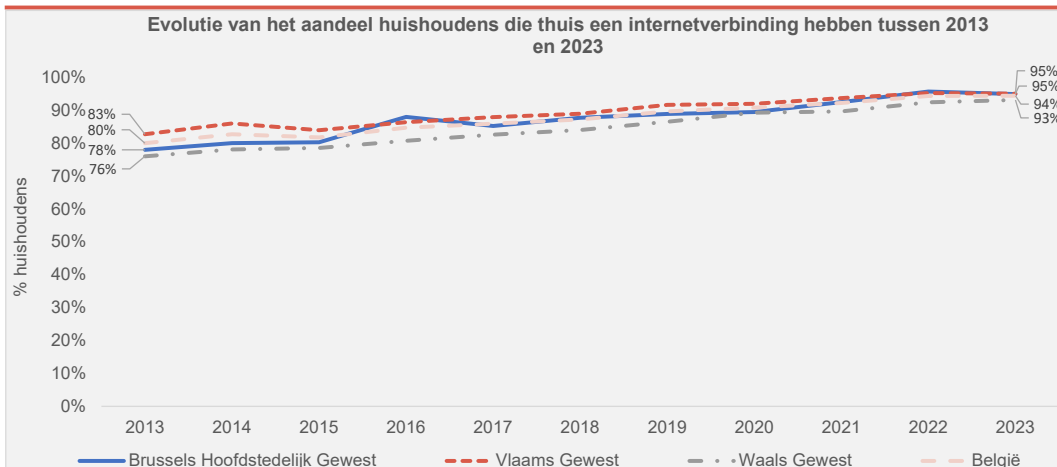
Deze editie bevat ook 3 nieuwe indicatoren:

- aandeel van de bevolking volgens het gebruik van toestellen om op het internet te gaan,
- aandeel van de bevolking dat e-government gebruikt,
- aandeel van de bevolking met de vaardigheden die nodig zijn om diverse digitale activiteiten uit te voeren.

Toegang tot internet

TOEGANG TOT INTERNET

95 % van de Brusselse huishoudens heeft thuis toegang tot internet

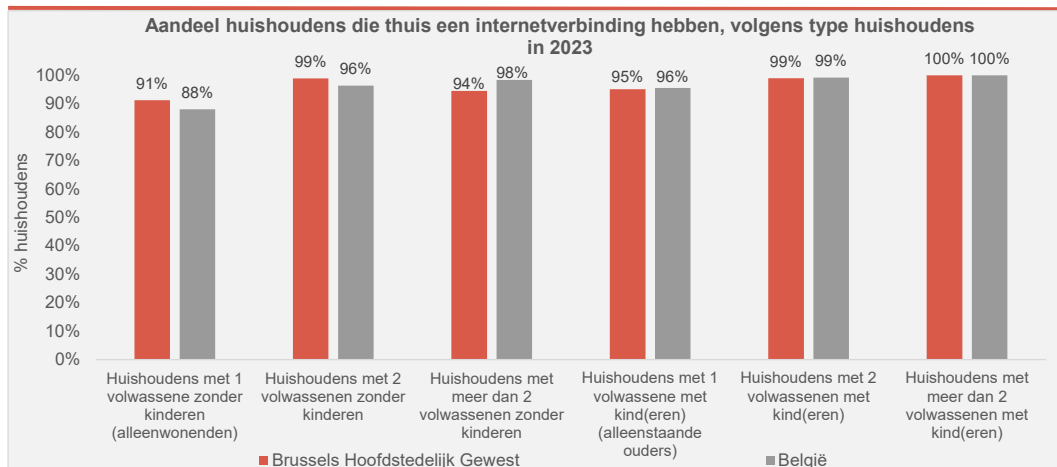

De toegang van de huishoudens tot digitale tools wordt gemeten met het aandeel van de huishoudens met een internetverbinding.

- In 2023 heeft **95 % van de Brusselse huishoudens** (met ten minste één persoon tussen 16 en 74 jaar) **thuis een internetverbinding** via eender welk apparaat.
- Tussen 2013 en 2023 is de internettoegang van de huishoudens thuis aanzienlijk verbeterd in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de rest van België. De **situatie** lijkt zich de afgelopen jaren echter **te stabiliseren**.
- Daarnaast is er vrijwel **geen verschil tussen de gewesten** wat de internettoegang van de huishoudens thuis betreft.
- Ondanks de toenemende digitalisering van de maatschappij is er nog altijd **5 % van de Brusselse huishoudens die thuis geen internetverbinding heeft**. Deze huishoudens worden het meest blootgesteld aan de **digitale kloof**.

Bron: Statbel (ICT-enquête huishoudens)

Alleenwonenden hebben thuis minder vaak toegang tot internet dan andere types huishoudens

De samenstelling van het huishouden is een van de factoren die de toegang tot internet thuis beïnvloedt.

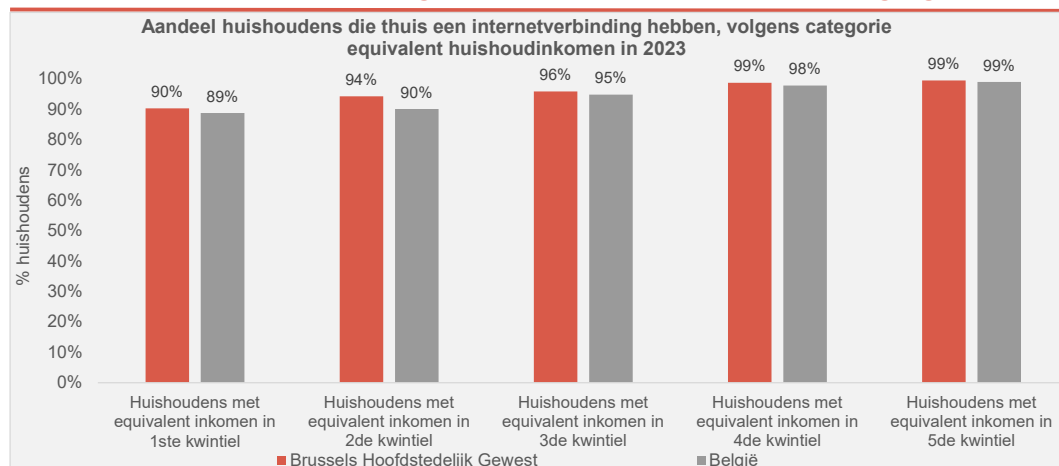
- **Brusselse alleenwonenden**, die goed zijn voor 47 % van alle private huishoudens, **hebben thuis minder vaak toegang tot internet** dan andere types huishoudens. In 2023 heeft 91 % van de Brusselse alleenwonenden thuis een internetverbinding, tegenover minstens 94 % voor de andere types Brusselse huishoudens. De situatie is identiek in heel België, waar 88 % van de alleenwonenden thuis toegang heeft tot internet, tegenover minstens 96 % voor de andere types huishoudens.
- Wat de **Brusselse alleenstaande ouders** betreft, d.w.z. huishoudens bestaande uit één volwassene met kind(eren), heeft **95 % thuis een internetverbinding**. In België heeft 96 % van de alleenstaande ouders thuis toegang tot internet.

Bron: Statbel (ICT-enquête huishoudens)

Toegang tot internet

TOEGANG TOT INTERNET

Brusselse huishoudens met de laagste inkomens hebben minder vaak toegang tot internet dan hoogste inkomens

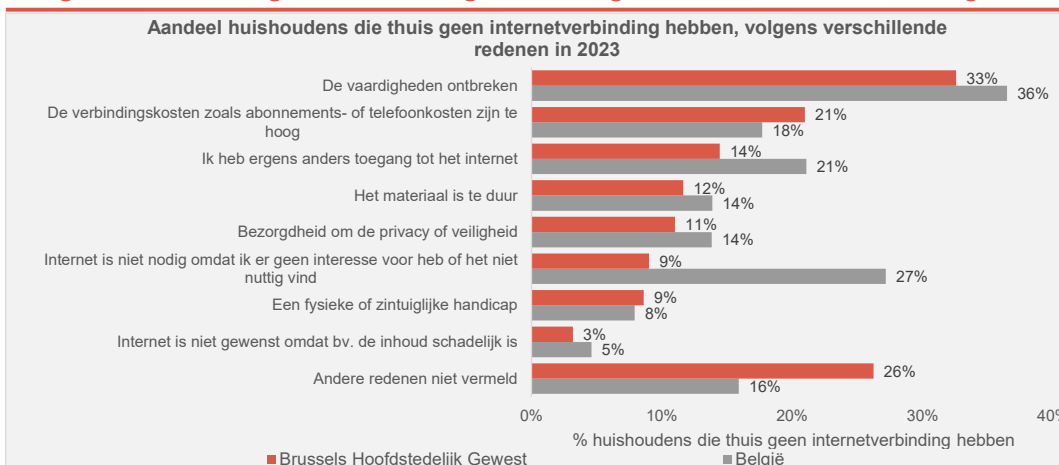
Het niveau van het inkomen van de huishoudens verklaart ook de verschillen in de toegang tot internet thuis.

- In 2023 heeft **90 % van de Brusselse huishoudens met de laagste equivalente inkomens** (in 1ste kwintiel¹) thuis toegang tot internet, tegenover **99 % van de Brusselse huishoudens met de hoogste equivalente inkomens** (in 5de kwintiel). Welvarende huishoudens hebben zo thuis en in comfortabele omstandigheden gemakkelijker toegang tot online informatie en diensten.
- De **situatie** is in grote lijnen **vergelijkbaar met de rest van België**. 89 % van de Belgische huishoudens met de laagste equivalente inkomens heeft thuis internet, tegenover 99 % van de huishoudens met de hoogste equivalente inkomens.
- De internettoegang van de huishoudens neemt toe met het niveau van hun inkomen. Dit zou erop kunnen wijzen dat de kosten van de internetverbinding en de apparatuur een obstakel vormen voor de huishoudens met een laag inkomen om thuis een internetverbinding te hebben.

Bron: Statbel (ICT-enquête huishoudens)

¹Het 1ste kwintiel komt overeen met de 20 % van de huishoudens met de laagste equivalent inkomen en het 5de kwintiel met de 20 % met de hoogste equivalent inkomen. Het equivalent inkomen is een maatstaf voor het huishoudinkomen die rekening houdt met de grootte en de samenstelling van een huishouden.

Het gebrek aan vaardigheden en de hoge verbindingskosten verklaren vooral het gebrek aan internetverbinding thuis

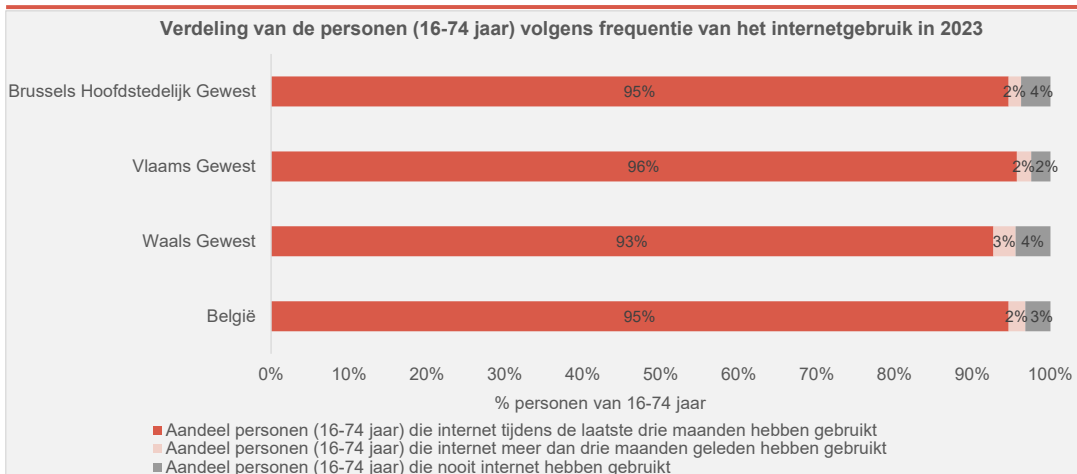
Sommige huishoudens hebben om verschillende redenen thuis geen toegang tot het internet.

- In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de rest van België noemen huishoudens die thuis geen internettoegang hebben doorgaans het **gebrek aan vaardigheden als de voornaamste reden**. 33 % van de Brusselse huishoudens en 36 % van de Belgische huishoudens die thuis geen internetverbinding hebben, beschikken niet over digitale vaardigheden.
- In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn de hoge verbinding- en telefoonkosten (21 %) de tweede reden om thuis geen toegang tot internet te hebben. In België wordt als tweede reden gegeven dat internet niet nodig is (27 %).
- De andere redenen waarom de huishoudens in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en in België thuis geen internet hebben, zijn met name de toegang tot het internet elders, de materiaalkosten en de bezorgdheid om de privacy of veiligheid.

Bron: Statbel (ICT-enquête huishoudens)

INTERNETGEBRUIK

95 % van de Brusselaars gebruikt regelmatig het internet

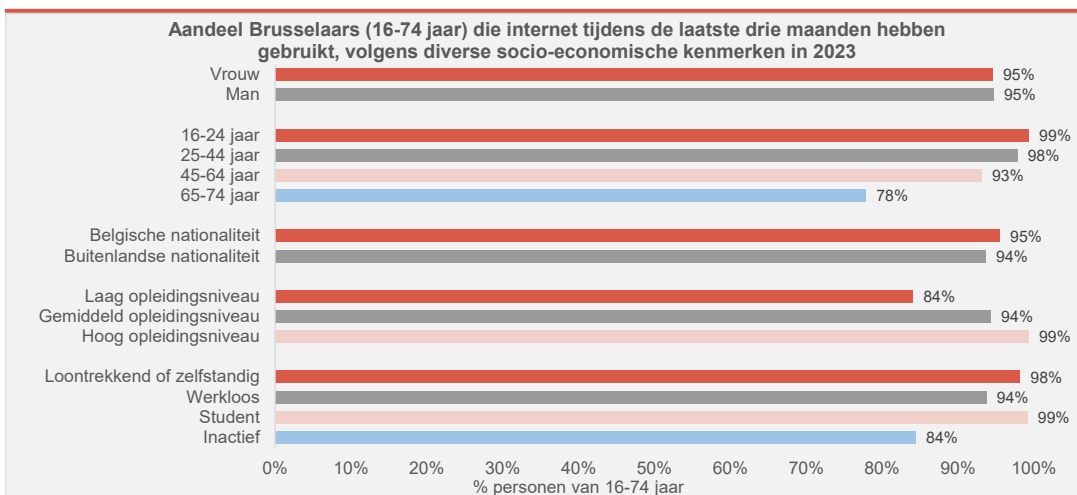

Bron: Statbel (ICT-enquête huishoudens)

Het gebruik van het internet maakt nu deel uit van het dagelijkse leven van de meeste Brusselaars.

- In 2023 heeft **95 % van de Brusselaars** tussen 16 en 74 jaar in **de drie maanden** voorafgaand aan de enquête thuis, op het werk of elders **het internet gebruikt**. De Brusselaars hebben zich het internet dus in zeer grote mate toegeëigend.
- In de **rest van België is het internetgebruik** in grote lijnen **vergelijkbaar**: 96 % van de Vlamingen en 93 % van de Walen hebben recent gebruik gemaakt van het internet. Bovendien lijkt de situatie zich de afgelopen jaren in de drie gewesten te stabiliseren.
- Ondanks de veralgemening van het internet in de samenleving zijn er nog steeds mensen die nog nooit het internet hebben gebruikt. In 2023 heeft bijna **4 % van de Brusselaars** van 16 tot 74 jaar **nog nooit het internet gebruikt**.

Oudere, lager opgeleide of inactieve Brusselaars gebruiken het internet minder vaak

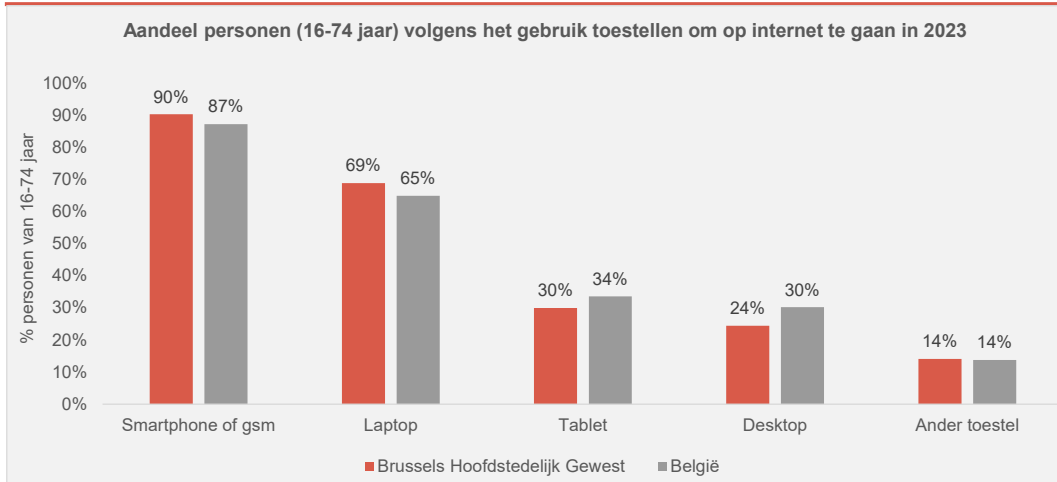
Bron: Statbel (ICT-enquête huishoudens)

Het internetgebruik van de Brusselaars verschilt naargelang van bepaalde socio-economische kenmerken.

- Er zijn **geen verschillen meer tussen mannen en vrouwen** op het vlak van het internetgebruik.
- Brusselaars van **65 jaar en ouder gebruiken het internet minder vaak** dan Brusselaars jonger dan 25 jaar.
- In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn er **vrijwel geen verschillen** in het internetgebruik **naargelang de nationaliteit**.
- **Brusselaars met een laag opleidingsniveau gebruiken het internet in verhouding minder vaak** dan Brusselaars met een hoog opleidingsniveau.
- In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest **gebruiken werklozen het internet minder vaak** dan loontrekkenden en zelfstandigen.
- **Inactieve Brusselaars** (inclusief gepensioneerden) zijn meer in de situatie van **digitale kwetsbaarheid**, terwijl alle studenten het internet bijna dagelijks gebruiken.

INTERNETGEBRUIK

De overgrote meerderheid van de Brusselaars gebruikt internet via de smartphone

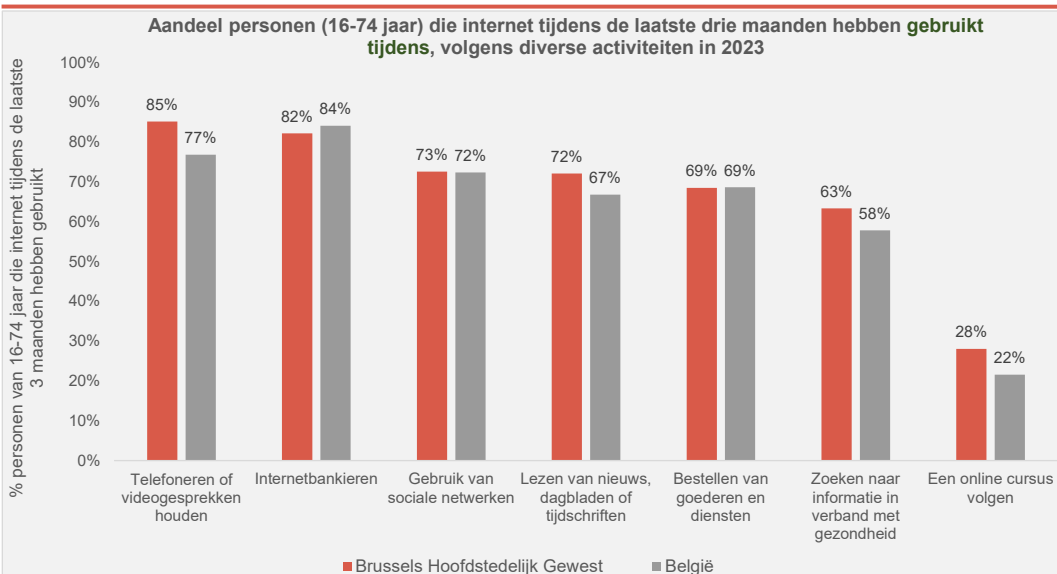

Het internetgebruik gebeurt via verschillende toestellen. Het maakt niet uit of dit thuis, op het werk of elders gebeurt.

- De **overgrote meerderheid van de Brusselaars gebruikt internet via de smartphone of gsm**. In 2023 heeft 90 % van de Brusselaars tussen 16 en 74 jaar zijn smartphone of gsm gebruikt om op internet te gaan. In heel België heeft 87 % een smartphone of gsm gebruikt om op internet te surfen.
- Ook is de **laptop een essentieel instrument** om internet te gebruiken. 69 % van de Brusselaars en 65 % van de Belgen gebruikt dit toestel om op internet te gaan.
- Anderzijds gebruiken relatief minder Brusselaars een desktop of een tablet om op internet te gaan. Elders in België is de situatie vrijwel gelijkaardig.
- Het gebruik van toestellen om op internet te gaan brengt ook de **mogelijkheid met zich mee om dit via meerdere toestellen tegelijk te doen**. Dit maakt het mogelijk om internet te gebruiken op een manier die is aangepast aan eigen gebruiken en behoeften.

Bron: Statbel (ICT-enquête huishoudens)

De Brusselaars beoefenen een breed scala aan activiteiten op internet

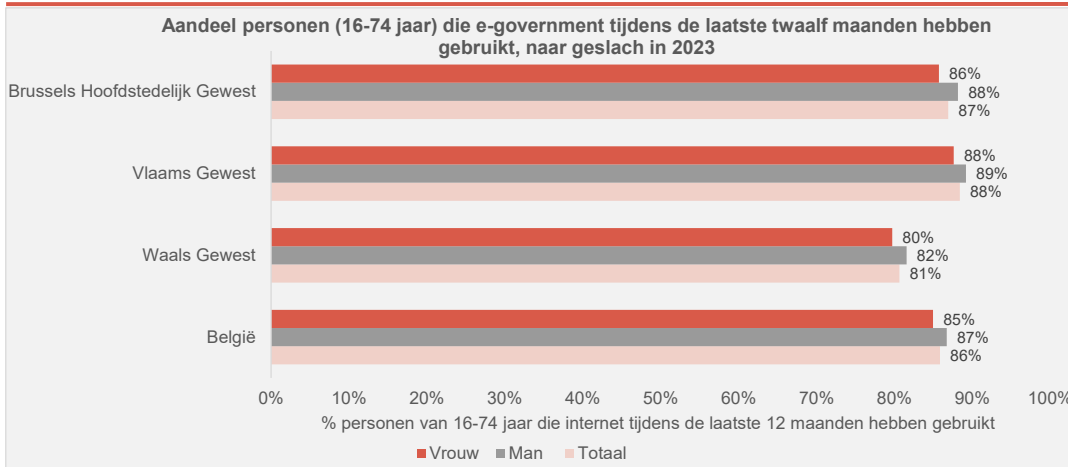
Het gebruik van internet maakt een brede waaier van activiteiten in het dagelijkse leven mogelijk en geeft toegang tot essentiële onlinediensten.

- In 2023 is **telefoneren of het houden videogesprekken** via internet **een van de frequentste activiteiten** bij de Brusselaars die het internet gebruiken (85 %).
- Bovendien gebruikt een **zeer grote meerderheid van de Brusselaars online bankdiensten** (82 %).
- Daarnaast gebruiken meer Brusselaars de sociale netwerken (73 %).
- Lezen van nieuws, dagbladen of tijdschriften online is eveneens een frequente activiteit en betreft 72 % van de Brusselaars die het internet gebruiken.
- 69 % van de Brusselaars die het internet gebruiken koopt en bestelt goederen en diensten via het internet voor privégebruik.
- Daarnaast gebruikt 63 % van de Brusselaars internet om naar informatie in verband met gezondheid op te zoeken en 28 % om een cursus te volgen.
- Globaal beschouwd zijn er geen **grote verschillen tussen de Brusselaars en de andere Belgen** in de praktijk van activiteiten op het internet.

Bron: Statbel (ICT-enquête huishoudens)

INTERNETGEBRUIK

87 % van de Brusselaars gebruikt e-government

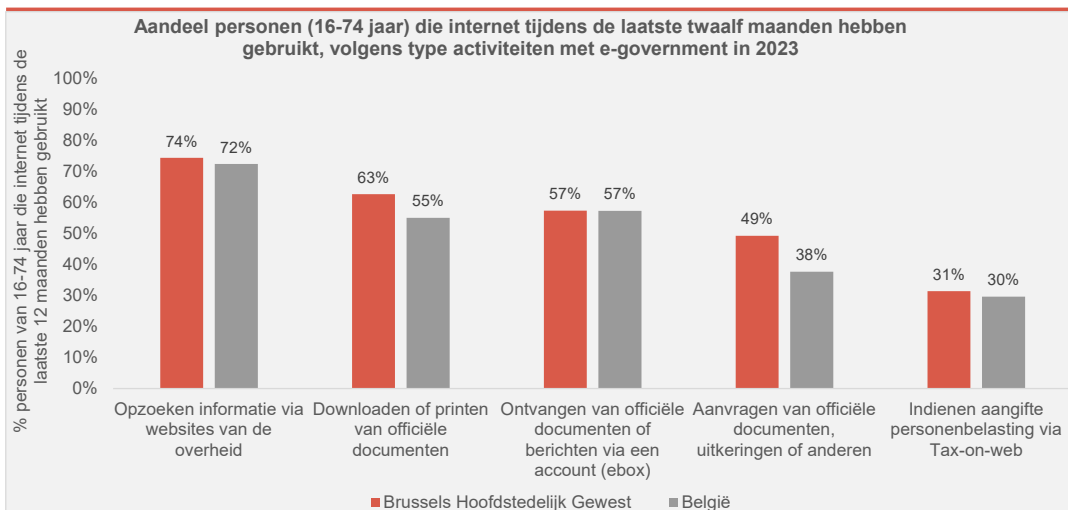

Bron: Statbel (ICT-enquête huishoudens)

Het gebruik van e-government door de burgers is van essentieel belang om snel informatie over overheidsdiensten te verkrijgen en om administratieve procedures uit te voeren zonder naar het loket te moeten gaan.

- In 2023 heeft **87 % van de Brusselaars** tussen 16 en 74 jaar activiteiten uitgevoerd via een website of app van de overheid of van openbare diensten, onder degenen die internet hebben gebruikt tijdens de laatste twaalf maanden.
- Elders in België, is het gebruik van e-government vergelijkbaar in het Vlaams Gewest (88 %) en minder frequent in het Waals Gewest (81 %).
- Er is geen significant verschil tussen vrouwen en mannen in het gebruik van e-government.
- Burgers die geen officiële documenten hoeven op te vragen of andere verzoeken hoeven in te dienen via e-government, maken minder vaak gebruik van de digitale overheidsdiensten.

74 % van de Brusselaars gebruikt e-government om informatie op te zoeken en te verkrijgen

Bron: Statbel (ICT-enquête huishoudens)

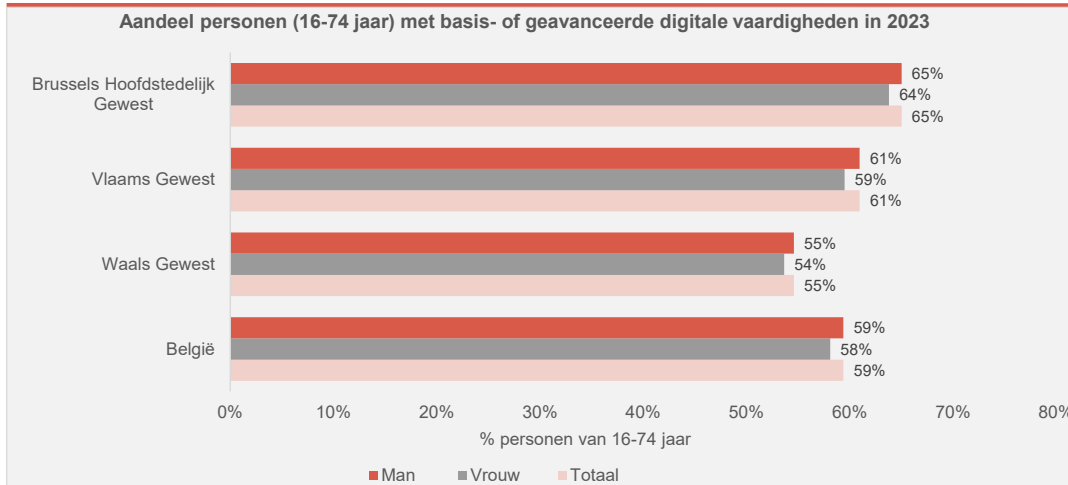
Dankzij e-government voeren burgers diverse activiteiten uit en hebben ze toegang tot tal van overheidsdiensten.

- In 2023 heeft **74 % van de Brusselaars informatie gezocht via e-government**, onder degenen die internet hebben gebruikt tijdens de laatste twaalf maanden. Het gaat hierbij zowel om persoonlijke of algemene informatie als om informatie die is opgenomen in openbare databanken.
- Daarnaast gebruikt een **meerderheid** van de Brusselaars e-government om **officiële documenten te downloaden of af te drukken** (63 %).
- Bovendien heeft 57 % van de Brusselaars **officiële berichten en documenten ontvangen via een account** (e-box) zoals een aanslagbiljet, kennisgevingen van boetes of facturen, gerechtelijke dagvaardingen of stukken, enz.
- 49 % van de Brusselaars heeft **online documenten** of getuigschriften, uitkeringen of toelagen en andere diensten aangevraagd.
- 31% van de Brusselaars heeft **zelf zijn aangifte in de personenbelasting ingediend** via Tax-on-web.

DIGITALE VAARDIGHEDEN

65 % van de Brusselaars bezit basis- of geavanceerde digitale vaardigheden

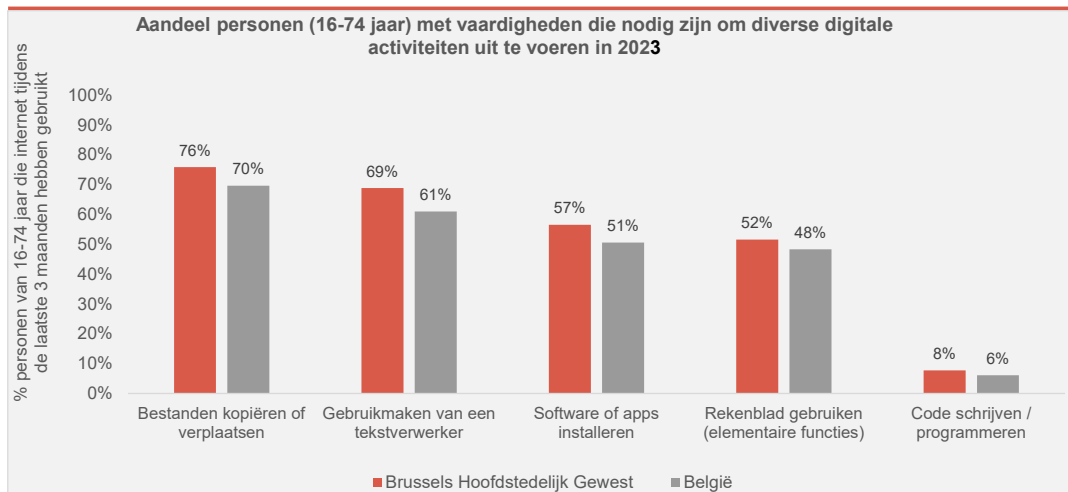

Digitale vaardigheden stellen mensen in staat om zelfstandig (zonder de hulp van iemand anders) gebruik te maken van digitale tools en diensten.

- In 2023 bezit **65 % van de Brusselaars** tussen 16 en 74 jaar **basis- of geavanceerde digitale** vaardigheden. Mannen beschikken iets vaker over deze digitale vaardigheden dan vrouwen.
- In het algemeen **hebben de Brusselaars een relatief hoger niveau van digitale vaardigheden** dan de Vlamingen en de Walen.
- Anderzijds **heeft 35 % van de Brusselaars slechts lage digitale vaardigheden** of zelfs helemaal geen, of maakt zelfs geen gebruik van internet. Deze mensen bevinden zich **in de situatie van digitale kwetsbaarheid** of van **digitale ongeletterdheid** in een samenleving waarin de digitalisering steeds sneller gaat en vereist dat ze over de juiste vaardigheden beschikken om digitale tools en technologieën te gebruiken of te beheersen.

Bron: Statbel (ICT-enquête huishoudens)

69 % van de Brusselaars kan een tekstverwerker gebruiken

Personen met digitale vaardigheden kunnen diverse digitale activiteiten uitvoeren in een professionele of private omgeving of omwille van opleiding.

- In 2023 heeft **76 % van de Brusselaars** tussen 16 en 74 jaar **bestanden gekopieerd of verplaatst** tussen mappen, apparaten of in de cloud, onder degenen die internet hebben gebruikt tijdens de laatste drie maanden.
- De meerderheid van de Brusselaars **kan een tekstverwerker gebruiken**, bijvoorbeeld Microsoft Word (69 %).
- Bovendien bezit 57 % van de Brusselaars de vaardigheden **om software of applicaties (apps)** op een computer, smartphone of andere slimme apparaten **te installeren**.
- Veel Brusselaars hebben ook capaciteiten **om de basisfuncties van een rekenblad te gebruiken**, bijvoorbeeld Microsoft Excel (52 %).
- 8 % van de Brusselaars kan **een computerprogramma schrijven** in een gespecialiseerde programmeertaal.

Bron: Statbel (ICT-enquête huishoudens)